TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Nhập khẩu tăng nhanh hơn xuất khẩu: Tín hiệu chuẩn bị cho chu kỳ đơn hàng mới hay áp lực nhập siêu?

05:58 20/07/2026

Nhập khẩu nguyên liệu và linh kiện tiếp tục tăng mạnh trong khi xuất khẩu có dấu hiệu chững lại khiến nhập siêu lũy kế vượt 20 tỷ USD sau nửa đầu tháng 7/2026. Tuy nhiên, phía sau con số này không chỉ là áp lực đối với cán cân thương mại mà còn phản ánh sự dịch chuyển trong chu kỳ sản xuất, khi doanh nghiệp đang tích cực tích trữ đầu vào để đón các đơn hàng những tháng cuối năm.

Nhập khẩu tăng trước, xuất khẩu chưa theo kịp

Theo số liệu sơ bộ của Cục Hải quan, trong nửa đầu tháng 7, tổng kim ngạch xuất nhập khẩu của Việt Nam đạt khoảng 51,54 tỷ USD, tăng nhẹ so với nửa cuối tháng 6. Tuy nhiên, diễn biến ở hai chiều thương mại lại cho thấy sự lệch pha khá rõ.

Kim ngạch xuất khẩu đạt khoảng 23,95 tỷ USD, giảm 1,07% so với kỳ trước, trong khi nhập khẩu tăng 2,26%, lên gần 27,59 tỷ USD. Diễn biến này khiến nhập siêu tiếp tục mở rộng, đưa mức nhập siêu lũy kế từ đầu năm vượt 20 tỷ USD.

Nhập khẩu nguyên liệu và linh kiện tăng nhanh hơn xuất khẩu phản ánh doanh nghiệp đang chuẩn bị cho chu kỳ đơn hàng mới nhưng cũng tạo áp lực lên cán cân thương mại ngắn hạn.

Nếu chỉ nhìn vào cán cân thương mại, đây là tín hiệu tạo áp lực đối với mục tiêu duy trì xuất siêu của nền kinh tế. Tuy nhiên, phân tích sâu hơn cho thấy phần lớn mức tăng nhập khẩu đến từ nhóm nguyên liệu, linh kiện và thiết bị phục vụ sản xuất, thay vì hàng tiêu dùng.

Đáng chú ý nhất là nhóm máy vi tính, sản phẩm điện tử và linh kiện tăng hơn 14%, tương ứng tăng trên 1,5 tỷ USD. Đây cũng là nhóm có quy mô nhập khẩu lớn nhất hiện nay, phản ánh các doanh nghiệp điện tử vẫn tiếp tục mở rộng nguồn cung đầu vào.

Trong khi đó, xuất khẩu của chính nhóm hàng này lại giảm hơn 10% trong kỳ. Khoảng cách giữa tốc độ nhập nguyên liệu và xuất khẩu thành phẩm cho thấy hàng hóa nhập về chưa được chuyển hóa ngay thành sản phẩm xuất khẩu, mà đang nằm trong chu kỳ sản xuất chuẩn bị cho các đơn hàng tiếp theo.

Tình trạng này thường xuất hiện trước các mùa xuất khẩu cao điểm khi doanh nghiệp chủ động tích trữ linh kiện và nguyên vật liệu nhằm bảo đảm tiến độ giao hàng.

Ở nhóm điện thoại và linh kiện, diễn biến lại đi theo chiều ngược lại. Xuất khẩu tăng trên 13%, trong khi nhập khẩu đầu vào giảm nhẹ. Điều này cho thấy các doanh nghiệp đang thực hiện các đơn hàng đã được chuẩn bị từ trước thay vì mở rộng nhập khẩu ở thời điểm hiện tại.

Bài toán không chỉ là nhập siêu mà là giá trị gia tăng

Điểm đáng lưu ý hơn cả không nằm ở quy mô nhập siêu, mà ở cấu trúc của hoạt động thương mại.

Phần lớn kim ngạch nhập khẩu vẫn tập trung ở khu vực công nghiệp chế biến, chế tạo - lĩnh vực tạo ra phần lớn kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam. Điều đó đồng nghĩa, nhập khẩu hiện nay chủ yếu nhằm phục vụ sản xuất hơn là tiêu dùng.

Khu vực doanh nghiệp FDI tiếp tục đóng vai trò chi phối khi vừa là lực lượng xuất khẩu lớn nhất, vừa là nhóm có nhu cầu nhập khẩu nguyên vật liệu và linh kiện lớn nhất. Trong nửa đầu tháng 7, xuất khẩu của khu vực này giảm nhẹ, trong khi nhập khẩu tăng gần 6%, phản ánh quá trình chuẩn bị sản xuất cho các chu kỳ đơn hàng mới.

Tuy nhiên, thực tế này cũng cho thấy nền kinh tế vẫn phụ thuộc khá lớn vào nguyên liệu nhập khẩu. Khi giá trị đầu vào tăng nhanh hơn giá trị đầu ra, áp lực đối với cán cân thương mại sẽ xuất hiện, đặc biệt trong bối cảnh sức cầu toàn cầu phục hồi chưa đồng đều.

Ở chiều xuất khẩu, sự suy giảm của nhóm điện tử - lĩnh vực chiếm tỷ trọng lớn nhất - đã ảnh hưởng đáng kể đến tốc độ tăng trưởng chung. Trong khi đó, các nhóm hàng truyền thống như dệt may, giày dép hay nông sản chưa tạo được động lực đủ mạnh để bù đắp.

Điều này cho thấy cơ cấu xuất khẩu vẫn phụ thuộc vào một số ngành hàng chủ lực, khiến kim ngạch dễ bị tác động khi nhu cầu tại các thị trường lớn suy giảm hoặc chu kỳ giao hàng thay đổi.

Trong bối cảnh đó, việc tận dụng các hiệp định thương mại tự do để mở rộng thị trường, đồng thời thúc đẩy doanh nghiệp tham gia sâu hơn vào chuỗi cung ứng toàn cầu sẽ là yếu tố quan trọng nhằm cải thiện cán cân thương mại trong thời gian tới.

Song song với đó, việc nâng cao tỷ lệ nội địa hóa, phát triển công nghiệp hỗ trợ và giảm phụ thuộc vào nguyên liệu nhập khẩu sẽ giúp gia tăng giá trị trong nước, giảm áp lực nhập siêu và nâng cao khả năng chống chịu trước những biến

động của thương mại quốc tế.

Nếu lượng nguyên liệu nhập khẩu hiện nay nhanh chóng được chuyển hóa thành sản phẩm xuất khẩu trong các tháng cuối năm, nhập siêu có thể chỉ mang tính thời điểm. Ngược lại, nếu sức cầu thế giới tiếp tục phục hồi chậm, khoảng cách giữa nhập khẩu và xuất khẩu sẽ còn kéo dài, tạo thêm sức ép lên cán cân thương mại và mục tiêu tăng trưởng của nền kinh tế.

Minh Thành *(t/h)*